

מזה על זה?!?

יעשרו מזה על זה, כי לימא:

מקיש מעשר בהמה למעשר דגן: מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא, [וכדילפינן לקמן בהמשך העמוד], אף מעשר בהמה ממין על שאינו מינו לא!?

ומשנינן: הרי רבי רחמנא "וצאן", וכמבואר במשנה שמכאן ילפינן שכל הצאן אחד.

ומקשינן: אי הכי, חדש וישן נמי יעשרו מזה על זה, כי כל הצאן אחד!?

ומשנינן: הא מאידך גיסא כתיב "עשר תעשר", והוקשו המעשרות זו לזו.

תלמוד לומר [דברים יד כב]: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך, היוצא השדה שנה שנה", בשתי מעשרות הכתוב מדבר: אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן, (10) ומקיש מעשר בהמה למעשר דגן, כדי ללמד:

מה מעשר דגן, מחדש [שהביא שלישי גידולו אחר אחד בתשרי] על הישן [שהביא שלישי גידולו קודם אחד בתשרי] לא מעשרין, שהרי זה הוא מה שאמרה תורה "היוצא השדה שנה שנה", אף מעשר בהמה מחדש על הישן לא מעשרים. (11)

ומקשינן: אי הכי, אף כבשים ועזים נמי לא

שנה שנה". והביא דבריו גם החינוך במצוה שס, ופירש את כוונתו שבדיעבד חל המעשר.

ובחזון איש [בכורות כז ג] כתב על דברי הרמב"ם: מדברי רבינו מבואר, דמעיקר הדין אינו חל דיעבד, וכן הדין נותן, כיון דתנן ליה במתניתין ויליף לה בגמרא מהיקישא, אין כאן מקום לחלק בין לכתחילה לדיעבד, דכיון שאין מעשרין מזה על זה ממילא לא חייל, וכמו בדגן מן החדש על הישן, [והביא לזה ראיות], אלא אחרי שאין הדבר מפורש בקרא, יש להחמיר משום חומרת קדשים, ולא להקריב שהרי זה קולא ולא חומרא [שאינן מביאין חולין בעזרה], אלא שאין שוחטין אותו לא במקדש ולא במדינה עד שיומם, ומכל מקום צריך תלמוד מה ראה רבינו לומר כן. ובחינוך פירש דברי הרמב"ם דמן התורה חייל דיעבד, והוא תימא. [ומיהו הרבה אחרונים נקטו בכיבור דברי הרמב"ם, שהמעשר חל בדיעבד].

ובטורי אבן באבני מלואים בתחילת מסכת ראש השנה הקשה: הרי מבואר שם במשנה "ארבעה ראשי שנים הן ... באחד באלול ראש

ולא יגאל", ומה שהזכירה הגמרא כאן את הלאוים שבחורמים, ראה סוגיית הגמרא לעיל לב. ב. ראה בחזון איש הנזכר בהערה לעיל, בכל דבריו באותו דיבור.

10. בחזון איש [בכורות כז ג] כתב, דמכאן משמע שמעשר בהמה מצוה חיובית היא כמו מעשר דגן, ראה בזה בהקדמה לפרק זה. [ויש להוסיף בזה, שבעיקר מצות מעשר בהמה לא נאמר "עשר תעשר" אלא "וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט, העשירי יהיה קודש לה", ומשמע כשתעשר יהיה העשירי קודש אבל לא נזכר חיוב, אך מפסוק זה משמע חיוב, שהרי על שתי מעשרות אמר הכתוב "עשר תעשר"].

11. א. [יש לעיין: למה לי היקש, והרי "שנה שנה" על שתי המעשרות נאמר!?!].

ב. כתב הרמב"ם [בכורות ז ה]: "יראה לי, שאם עישר בהמה משנה על שנה הרי זה מעשר מפני חומרת הקדשים, שהרי לא הקפידה תורה על מעשר בהמה בפירוש, [אלא מהיקש] שיהיה